

Bron	Bewijs	Effect
ref. 1 Prlesi L et al. Angioedema after nonsteroidal antiinflammatory drug initiation in a patient stable on an angiotensin-converting-enzyme inhibitor. Am J Health-Syst Pharm 2010;67:1351-3.	casus n=1	Een 68-jarige man van Afro-Amerikaanse afkomst met hypertensie, benigne prostaathypertrofie, diverticulose en jicht waarvoor hij werd behandeld met quinapril (laatste 5 jaar), tamsulosine, omeprazol en colchicine. Voor de jicht kreeg hij ook naproxen zo nodig driemaal daags 375 mg, waarbij hij na 3 dagen angio-oedeem ontwikkelde. De naproxen werd vervangen door paracetamol en de patiënt werd behandeld met prednison. Het angio-oedeem was verdwenen bij het volgende consult. De patiënt had de volgende risicofactoren voor angio-oedeem: leeftijd ouder dan 65, roker en Afro-Amerikaanse afkomst. Het gelijktijdig gebruik van een NSAID en een ACE-remmer kan angio-oedeem uitlokken of verergeren. In een retrospectieve studie bij 60 patiënten van Banerji et al. (2008) waren ACE-remmers en NSAID's de geneesmiddelen die het meeste angio-oedeem veroorzaakten (n=52,88%). 6 van de 20 patiënten die intubatie nodig hadden, gebruikten zowel een ACE-remmer als een NSAID. Vaak was de patiënt stabiel op zijn medicatie, maar werd een geneesmiddel toegevoegd waardoor angio-oedeem ontstond. Conclusie auteurs: Wanneer een patiënt een ACE-remmer gebruikt, is voorzichtigheid geboden bij het toevoegen van een NSAID. Bij het ontstaan van angio-oedeem moet eerst de NSAID worden gestaakt in plaats van de ACE-remmer, als de patiënt reeds gedurende langere tijd een ACE-remmer gebruikt.
ref. 2 Kampitak T. Recurrent severe angioedema associated with imidapril and diclofenac. Allergo Inter 2008;57:441-3.	casus n=1	Een 59-jarige vrouw met diabetes type 2, hyperlipidemie, hypertensie en obesitas ontwikkelde 2 dagen na het starten van diclofenac angio-oedeem. Zij had eerder angio-oedeem ontwikkeld na gebruik van enalapril gedurende 7 jaar. Na staken van enalapril verdween het angio-oedeem. Hierna werd imidapril gestart, wat zij sinds 2 jaar gebruikte. De overige medicatie was glipizide, metformine, fenofibraat, atenolol, hydrochloorthiazide en nifedipine. De symptomen verergerden na het starten van een antihistaminicum, ranitidine en hydrocortison. Na het staken van imidapril en diclofenac verbeterde haar toestand binnen 48 uur zonder verdere behandeling. Nadien werden andere NSAID's toegepast zonder problemen. NSAID's kunnen angio-oedeem veroorzaken door een allergische (IgE-gemedieerde) reactie en een niet-allergische reactie, waarschijnlijk door een verhoogde leukotrienconcentratie als gevolg van de COX-remming. Het gebruik van een NSAID naast een ACE-remmer kan hierdoor angio-oedeem veroorzaken of verergeren.
ref. 3 Bishop PC et al. Recurrent angioedema and urticaria. West J Med 1993;159:605-8.	casus n=1	Een 60-jarige vrouw met hypertensie en chronische polyarthritis, waarvoor zij werd behandeld met respectievelijk enalapril (sinds 20 maanden) en piroxicam. De patiënte had ook anemie door alcoholmisbruik. Tijdens de behandeling met enalapril had zij 6 keer angio-oedeem ontwikkeld, dat behandeld werd met adrenaline, antihistaminica en corticosteroïden. Ze ontwikkelde uiteindelijk ernstig angio-oedeem, waarbij opnieuw behandeld werd met adrenaline, antihistaminica en corticosteroïden en de overige medicatie werd gestaakt. Hierna herstelde de patiënt binnen 4 dagen. Eerst werd de diagnose angio-oedeem door ACE-remmers gesteld, maar later bleek dat zij een zeldzame vorm van verworven angio-oedeem had. Er werd door de auteurs geen verband gelegd met het gelijktijdig gebruik van piroxicam.

ref. 4 SPC Biofenac (aceclofenac) 03-02-11 e.a. *		<u>Bw</u> : Zeer zelden: angioneurotisch oedeem.
ref. 5 SPC Strepen (flurbiprofen) 12-04-11 e.a. **		<u>CI</u> : Eerder optreden van angio-oedeem als reactie op acetylsalicylzuur of andere NSAID's. <u>Bw</u> : Zeer zelden: overgevoelighedsreacties: bijvoorbeeld angio-oedeem.
ref. 6 SPC Aleve Feminax (naproxen) 21-01-10.		<u>Waarschuwing</u> : Overgevoelighedsreacties kunnen optreden bij daarvoor gevoelige patiënten. Anafylactische (anafylactoïde) reacties kunnen ook optreden bij patiënten met angio-oedeem in de anamnese. Anafylactoïde reacties kunnen, evenals anafylaxis, fataal verlopen. <u>Bw</u> : Weinig of zelden: angioneurotisch oedeem.
ref. 7 SPC Arcoxia (etorixocib) 11-10-11 e.a. ***		<u>CI</u> : Patiënten bij wie angioneurotisch oedeem is opgetreden na gebruik van acetylsalicylzuur of NSAID's, waaronder COX-2 (cyclo-oxygenase-2)-remmers. <u>Waarschuwing</u> : Ernstige overgevoelighedsreacties (zoals anafylaxie en angio-oedeem) zijn gemeld bij patiënten die etorixocib toegediend kregen. <u>Bw</u> : Zeer zelden: overgevoelighedsreacties, waaronder angio-oedeem
ref. 8 SPC Ibuprofen PCH 10-11-08.		<u>Bw</u> : Soms: Gegeneraliseerde overgevoelighedsreacties. De symptomen kunnen omvatten: angio-oedeem.
ref. 9 SPC Surgam (tiaprofeenzuur) 20-09-10.		<u>Waarschuwing</u> : Pseudo-allergische reacties: Er is een kans op kruisovergevoeligheid tussen acetylsalicylzuur en overige NSAIDs, inclusief tiaprofeenzuur. Deze pseudo-allergische reacties kunnen onder andere de volgende symptomen hebben: angio-oedeem. <u>Bw</u> : frequentie niet bekend: angioneurotisch oedeem

* SPC Butazolidin (fenylbutazon) 29-08-05, SPC Voltaren (diclofenac) 13-12-11, SPC Indometacine RP 02-05-11, SPC Orudis (ketoprofen) 20-4-12.

** SPC Stadium (dexketoprofen) 30-06-11, SPC Seractil (dexibuprofen) 15-10-11, SPC Movicox (meloxicam) 22-10-10, SPC Piroxicam RP 24-11-10.

*** SPC Celebrex (celecoxib) 27-12-10, SPC Dynastat (parecoxib) 09-02-12

Opmerkingen:

- SPC's Mebutan (nabumeton) 27-03-07 en Sanalgin (paracetamol, propyfenazon, coffeïne) 26-09-11 geven geen informatie.

Datum literatuursearch: 20-10-2011

Risicofactoren	-
Incidentie	-

	Contra-indicatie	Actie	Datum
Beslissing deskundigen	Nee	Nee	27-05-2013